

VARNOSTNO SAMOORGANIZIRANJE DRŽAVLJANOV – MED TEORETIČNIM KONCEPTOM IN SLOVENSKO DEKLARATIVNO PRAKSO

BERNARDA TOMINC IN ANDREJ SOTLAR

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

2. 12. 2020

Sodobno varnostno okolje in zagotavljanje varnost

- Spremenjeni viri ogrožanja varnosti – spremenjeni načini zagotavljanja varnosti
- Skupinsko, visoko institucionalizirano in organizirano zagotavljanje varnosti vs. posamično, od države neodvisno zagotavljanje varnosti (sicer prvinska oblika)
- Varnost kot potreba in človekova pravica
 - ujeta v nemirne vode med legitimnostjo in legalnostjo
 - krizne razmere/situacije → občutek, da država ne opravlja nanjo prenesenih nalog

Zasebne varnostne iniciative v teoriji

- Varnostno samoorganiziranje civilne družbe:
 - spontano obrambno in samozaščitno delovanje posameznikov in
 - različne oblike in stopnje varnostnega samoorganiziranja družbenih skupin
 - legitimnost leži v »naravni pravici« vsakega subjekta do samoobrambe, samozaščite in samopomoči
 - kljub pestremu naboru možnih oblik varnostnega samoorganiziranja se danes razprave vse bolj vrtijo okrog t. i. »nasprotnikov države«, ki se organizirajo v prepričanju, da država zanemarja svoje dolžnosti

...in (evropski) praksi

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

2. 12. 2020

- Evropa – porast tovrstnih iniciativ predvsem v ruralnem okolju (Quent, 2016)
- Korporativne varnostne iniciative
 - sosedske straže/skupine za opazovanje
 - pozitivni odnos do države
- Uveljavljanje »predpolitičnih« lastnih interesov
 - tolpe, navijači, glasbene skupine, ZV
 - sebičen promocijski interes (pretvarjanje glede zaščite šibkih)
- Spontano organiziranje npr. ob demonstracijah
 - politična agenda
 - zabava, pustolovščine
- Desničarski ekstremizem
 - prikrivanje desnega skrajnega ozadja – skupine za domovinsko varnost
 - pegida (NEM), rumeni jopiči (SLO)

Deklarativna praksa osmišljanja varnostnega samoorganiziranja v RS

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

2. 12. 2020

- Do 1990 SLO in DS – »naravni zaveznik« varnostnega samoorganiziranja
- Opredelitev samoorganiziranja posameznikov in civilne družbe je opredeljeno v strateških dokumentih in zakonskih aktih
 - 1993 – Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti uvede pojem varnostnega samoorganiziranja državljanov
 - Obramba, Zaščita, reševanje in pomoč (brez notranjih zadev)
 - 2001, 2010, 2019 – ReSNV:
 - **sodelovanje državljanov pri obrambi države (vojaški vidik)**
 - **pri zagotavljanju notranje varnosti sodelujejo tudi državljani, ki prispevajo k preprečevanju protipravnih in škodljivih dejavnosti ter pojavov**
 - **sodelovanje z organizacijami, združenji in iniciativami državljanov, lokalno skupnostjo ter v okvirih javno-zasebnega partnerstva**
 - **ZRP**

- Zakonska regulativa
 - se nujno ne realizira v duhu strateških dokumentov
 - 35. člen ZODPol (partnersko sodelovanje) omogoča, da PU in PP sodelujejo tudi z »*drugimi organi, organizacijami in institucijami, civilno družbo in posamezniki, katerih dejavnost je usmerjena k zagotavljanju večje varnosti oziroma **k spodbujanju varnostnega samoorganiziranja prebivalcev**, ter jim v okviru svojih pristojnosti in možnosti nudijo pomoč*«.
 - ZObr
 - ZVNDN

Zaključek

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

2. 12. 2020

- V Sloveniji redko poteka razprava o varnostnem samoorganiziranju
- Nekateri (redki) pojavi organiziranih civilnih varnostnih iniciativ, ki v laični, še posebej pa strokovni javnosti, niso požeje pretiranega odobravanja
 - Velenjske trojke Adolfa Štormana
 - Slovenski Sokoli Saša Lapa
 - Štajerska varda Andreja Šiška ...
- Vsem omenjenim iniciativam je skupen močno izražen politični kontekst/interes njihovih vodij, ki je popolnoma zasenčil in vnaprej onemogočil njihove morebitne pozitivne učinke
- MNZ – 2019 – po pojavu varde izraženo nasprotovanje ustanavljanju t. i. vaških straž
- **Dobršeni del družbe in varnostnih profesionalcev ni pripravljen prenašati varnostnega samoorganiziranja, ki poskuša – samooklicano in po svoji oceni – zapolniti varnostni deficit državnih organizacij!**